

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

214

Vragen van het lid **Inge van Dijk** (CDA) aan de Staatssecretaris van Financiën over het bericht «*Verscholen armoede? Vergeet de middeninkomens niet*» (ingezonden 31 juli 2023).

Antwoord van Minister **Van Gennip** (Sociale Zaken en Werkgelegenheid) mede namens de Staatssecretarissen van Financiën, de heer **Van Rij** en mevrouw **De Vries** (ontvangen 12 oktober 2023). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2022–2023, nr 3568.

Vraag 1

Wat vindt u van het feit dat door de praktische uitwerking van inkomensafhankelijke regelingen bepaalde typen huishoudens in bepaalde situaties ver onder bijstandsniveau kunnen komen, terwijl er gewoon sprake is van een (flink) middeninkomen?

Antwoord 1

Uiteraard vindt het kabinet het zeer onwenselijk als huishoudens met middeninkomens slechter af zijn dan huishoudens in de bijstand. Als werken in bepaalde situaties niet of maar beperkt loont is dat zonder meer onwenselijk. Hierdoor kunnen huishoudens in een situatie terecht komen waarin ze minder werken dan ze zouden willen. Het kabinet houdt het bruto-netto traject daarom scherp in de gaten. De huishoudens die in het artikel vergeleken worden, verschillen op meer punten dan alleen inkomen. Dat maakt het lastig om conclusies te trekken op basis van deze voorbeelden. Het antwoord op vraag 3 gaat nader in op de in het artikel gemaakte vergelijkingen.

Het algemene beeld uit het artikel dat de lastendruk bij alleenverdieners (eenverdieners)¹ hoog is, is een bekend probleem. Het is ook een probleem dat lastig is om aan te pakken. De hoge lastendruk hangt vooral samen met belastingmaatregelen om arbeidsparticipatie van de niet-werkende partner te stimuleren, zoals het afschaffen van de uitbetaling van de algemene heffingskorting aan de minstverdienende partner (ook wel bekend als de overdraagbaarheid van de algemene heffingskorting). Ook de inkomensafhankelijke combinatiekorting en de fors verhoogde arbeidskorting stimuleren de

¹ In de beantwoording wordt de term «alleenverdiener» gebruikt om een paar aan te duiden waarvan één partner werkt, omdat de term «eenverdiener» soms wordt geïnterpreteerd als alleenstaande.

arbeidsparticipatie, maar vergroten het verschil in lastendruk tussen alleen- en tweeverdieners. Aangezien het, zeker nu bij een krappe arbeidsmarkt, belangrijk is om arbeidsparticipatie te stimuleren, is het lastig om dit aan te pakken.

Vraag 2

Wat vindt u van het feit dat door de praktische uitwerking van inkomensafhankelijke regelingen verschillende typen huishoudens in bepaalde situaties een marginale druk van ver boven de 80 procent en zelfs tot meer dan 100 procent kunnen ervaren?

Antwoord 2

Het kabinet vindt extremen in de marginale druk onwenselijk. In het verleden konden uitschieters voorkomen waarbij belastingplichtigen te maken kregen met een extreem hoge marginale druk van 170%, hoofdzakelijk veroorzaakt door de harde afbouwgrens in de huurtoeslag.² Door deze harde afbouwgrens te vervangen door een geleidelijk traject komen extremen boven 100% niet meer voor in de marginale druk berekeningen. Aan het begin van dit jaar heeft het kabinet een uitgebreid onderzoek naar de extremen in de marginale druk met uw Kamer gedeeld³. Dat onderzoek laat zien dat ca. 2% van de werkenden een marginale druk van 80% of meer ervaart. Dat is een bekend gevolg van het huidige stelsel van belastingen en toeslagen. Omdat het belangrijk is dat werken voldoende loont en er dus geen extremen zijn in de marginale druk, is in het onderzoek ook uitgebreid gekeken naar maatregelen om de extremen in de marginale druk te verlagen. Het onderzoek laat zien dat dit niet eenvoudig is. Er is altijd sprake van een afruil. De mate van inkomensondersteuning, de gemiddelde druk, de hoogte van de marginale druk en de gezondheid van de overheidsfinanciën zijn met elkaar verbonden. De extremen in de marginale druk vormen daarmee een complex vraagstuk waarvoor geen eenvoudige oplossingen zijn. Om werken lonender te maken moet het stelsel in samenhang bekeken worden. Daarbij zijn aanpassingen in fiscaliteit, toeslagen en minimumloon nodig die in samenhang bekeken worden. Het kabinet heeft hierin eerste stappen gezet zoals een verhoging van het minimumloon en overgang op een minimum uurloon. Ook heeft het kabinet stappen gezet om de ambitie om de toeslagen af te schaffen dichterbij te brengen. In dit kader loopt er ook onderzoek rond toeslagen, «Toekomst toeslagenstelsel»⁴, en is een analyse van fiscale regelingen gemaakt.⁵ De structurele hervorming die nodig is, kan dit kabinet niet meer inzetten, maar deze voorbereidingen stellen een toekomstig kabinet in staat vervolgstappen te zetten.

Vraag 3

Kan het volgens u ooit de bedoeling zijn dat door de verschillende regelingen in combinatie dergelijke extreme effecten ontstaan – zie de situatie in het artikel⁶ – dat een werkende eenverdiener met studerende kinderen en een huurhuis 6.000 euro onder bijstandsniveau uitkomt, en als sprake is van een uitkering dit zelfs tot 12.000 euro kan oplopen?

Antwoord 3

Zoals aangegeven vindt het kabinet het onwenselijk als huishoudens met middeninkomens slechter af zijn dan huishoudens in de bijstand. Het is wel moeilijk om direct op basis van de vergelijkingen in het artikel conclusies te trekken. Dat komt vooral door verschillen in aannames rond de huurhoogtes. Deze verschillen in aannames bepalen voor een groot deel de verschillen in wat huishoudens in de bijstand en de huishoudens met hogere inkomens overhouden. Tegelijk maken deze verschillen de situatie van de huishoudens niet volledig vergelijkbaar. Naast de huur zijn er nog een aantal punten waarop de voorbeelden in het artikel afwijken van de gebruikelijke marginale

² Zie rapport «Marginale druk in het inkomensbeleid» (2017), Kamerstuk 34 552, nr. 80.

³ Zie de Kamerbrief «Aanvullende maatregelen aanpak arbeidsmarktcrapte» van 3 februari 2023 (<https://open.overheid.nl/documenten/ronl-8a4474fc8a196acd493d5912dfdbf3c8454f99e9/pdf>).

⁴ Kamerbrief Tussenrapportage Toekomst toeslagenstelsel | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl.

⁵ Ambtelijk rapport Aanpak Fiscale Regelingen | Rapport | Rijksoverheid.nl.

⁶ EW, 28 juli 2023 (<https://www.ewmagazine.nl/economie/achtergrond/2023/07/ingezonden-opinie-verscholen-armoede-vergeet-de-middeninkomens-niet-1049085>).

druk en armoedeval berekeningen zoals het kabinet die maakt. Het kabinet volgt daarbij de berekeningswijze van het CPB. Naast de kanttekeningen bij de gemaakte vergelijkingen, worden de verschillen uit het artikel kleiner als nieuw beleid wordt meegenomen. Maar ook met nieuw beleid blijft werken en meer werken voor deze huishoudens maar beperkt lonend. De verschillen in berekeningswijze worden hieronder nader toegelicht.

- In de voorbeelden in het artikel speelt de huurwoning een grote rol. Het vormt veruit het grootste deel van het verschil met de bijstand. Zonder het huurprijsverschil houden de meeste voorbeeldhuishoudens iets meer over dan in de bijstand. Het geeft geen representatieve vergelijking om huishoudens met verschillende huurwoningen te vergelijken. Er kan ook een verschil in woongenot zijn en dat is niet direct in geld uit te drukken. In de gebruikelijke marginale druk berekeningen waar de verandering in het besteedbaar inkomen als gevolg van een inkomensstijging berekend wordt, wordt geen verandering in huurprijs verondersteld, omdat deze niet direct verandert als het inkomen stijgt. Een huishouden met een hoger inkomen kan in de praktijk ook in een gereguleerde huurwoning wonen als deze aan hen is toegewezen toen ze nog een lager inkomen hadden of ze kunnen deze hebben gevonden via een private verhuurder. Huishoudens met een hoger inkomen wonen dus niet per definitie in een niet-gereguleerde huurwoning zoals aangenomen in het artikel.
Beleid: Met de Wet Betaalbare Huur is het kabinet voornemens om een eerlijkere huurprijs af te dwingen op de huurmarkt. De verwachting is dat een deel van de huurwoningen in het middenhuursegment in prijs zal moeten dalen, eventueel tot onder de sociale huurgrens (ruim 800 euro per maand in 2023). Voor de huurtoeslag ligt een wetsvoorstel bij de Tweede Kamer, waarin het afschaffen van de maximum huurgrenzen in de huurtoeslag is opgenomen. Hierdoor kunnen ook huurders met een huur boven de maximum huurgrens (€ 808,06 per maand in 2023 voor iedereen vanaf 23 jaar) in aanmerking komen voor huurtoeslag. Dit helpt huurders met een laag inkomen die (noodgedwongen) te duur wonen.
- Het artikel laat zien dat studerende kinderen duur kunnen zijn. Het meenemen van de ouderlijke bijdrage van de aanvullende beurs (*bijdrage studiefinanciering* in het artikel), wat ongeveer gelijk is aan de afbouw van de aanvullende beurs, is niet gebruikelijk in de marginale druk berekeningen. De ouderlijke bijdrage is geen verplichting voor de ouders. Het staat hen vrij om meer of minder bij te dragen dan dat bedrag. De aanvullende beurs zelf is ook geen onderdeel van de marginale druk berekeningen, omdat deze ten goede komt aan het kind en niet aan de ouders. Daarnaast is de aanvullende beurs niet direct een gift, maar afhankelijk van het afronden van de studie.
In de berekening worden daarnaast specifieke aannames gemaakt die per casus er voor kunnen zorgen dat het resultaat van de afbouw van de aanvullende beurs anders is. Ook is in de berekening geen rekening gehouden met het totaal aantal kinderen van de ouders, wat invloed heeft op de uiteindelijke voorgestelde ouderlijke bijdrage.
Beleid: In het artikel is gerekend met de inkomensafhankelijke afbouw van de aanvullende beurs zoals die in 2023 geldt: 26%. Vanaf 2024 wordt de afbouw voor studenten in het hoger onderwijs nagenoeg gehalveerd en zal dus ook het effect van de afbouw van de aanvullende beurs ongeveer half zo groot zijn.
Daarnaast houdt het artikel rekening met het kindgebonden budget voor het 17-jarige kind. Per 2024 wordt het bedrag voor het eerste kind met € 619 verhoogd en wordt het extra bedrag voor kinderen vanaf 16 jaar verhoogd met € 400. Wel wordt tegelijk de afbouw grens met circa € 11.000 verlaagd. Per saldo resteert voor alle huishoudens met kindgebonden budget een hoger kindgebonden budget.
- In de voorbeelden in het artikel is ook de bijstand in natura meegenomen. Dat is niet gebruikelijk in de armoedeval berekeningen, omdat de bijstand in natura van gemeente tot gemeente verschilt en het recht niet altijd direct vervalt als iemand aan het werk gaat. De verschillen tussen gemeentes kunnen aanzienlijk zijn zoals ook de commissie sociaal

minimum⁷ onlangs constateerde. Voor de bijstand in natura is in het artikel gerekend met 3.196 euro per jaar voor zowel de alleenstaande als het paar. De commissie sociaal minimum heeft gerekend met verschillende bedragen voor ieder huishoudtype. De 3.196 euro ligt het dichtst bij het bedrag dat de commissie hanteert voor een gemiddelde gemeente voor een paar met 2 kinderen als daar ook de energietoeslag bij wordt geteld (207 euro + 67 euro = 274 euro per maand en 3.288 euro per jaar). In een bovengemiddelde gemeente is de bijstand in natura hoger, in een ondergemiddelde gemeente is deze lager.

Beleid: Als in 2024 de energietoeslag vervalt, worden de in het artikel getoonde verschillen met de bijstand 800 euro kleiner.

Vraag 4

Kunt u voor elk van de in het stuk genoemde specifieke situaties ingaan op de vraag hoe vaak dit naar verwachting voorkomt, of zulke effecten van tevoren bekend waren, en hoe zulke effecten volgens u gerechtvaardigd kunnen zijn?

Antwoord 4

De in het artikel beschreven huishoudens zijn heel specifiek, waardoor hier geen aantallen voor gegeven kunnen worden. Wel kunnen voor meer algemene groepen aantallen gegeven worden. Het aantal alleenstaanden met kinderen van 0–18 jaar betreft circa 3,8% van alle huishoudens en het aantal alleenverdienershuishoudens met kinderen van 0–18 jaar circa 1,3%⁸. Als inkomens boven 60 duizend euro hieruit worden gehaald dan halveert het aandeel alleenverdieners met kinderen van 0–18 jaar bijna naar 0,7%. Voor alleenstaanden daalt het aandeel naar 2,3% als inkomens boven 60 duizend euro en alleenstaanden in de bijstand⁹ niet worden meegenomen. Dit zijn nog steeds veel algemenere groepen dan in het artikel zijn opgenomen. Zo focust het artikel op gezinnen met kinderen van 17 en 19 jaar en dat vormt maar een klein deel van deze algemenere groepen.

Zoals in het antwoord op vraag 1 aangegeven zijn de hoge lastendruk bij alleenverdieners en de extremen in de marginale druk bekende problemen. Het kan ertoe leiden dat mensen minder uren werken dat ze zouden willen. Dat vindt het kabinet onwenselijk. Tegelijk is het ook moeilijk om deze problemen op te lossen. Het antwoord op vraag 6 gaat hier verder op in.

Vraag 5

Hoe rijmt dit volgens u met de stelling van het demissionaire kabinet dat «werken moet lonen»?

Antwoord 5

Zoals in het antwoord op vraag 1 aangegeven vindt het kabinet het belangrijk dat werken loont. Situaties waarin dat niet het geval is zijn onwenselijk en moeten waar mogelijk worden aangepakt. De hoge lastendruk bij alleenverdieners hangt vooral samen met belastingmaatregelen om arbeidsparticipatie van de niet-werkende partner te stimuleren. Doordat het zeker nu bij een krappe arbeidsmarkt belangrijk is om arbeidsparticipatie te stimuleren, is het lastig om dit aan te pakken. Bovendien zijn er geen eenvoudige maatregelen om de marginale druk voor bepaalde groepen te verlagen, zonder dat dit elders pijn doet. Het verhoogt ofwel de marginale druk voor een andere groep, of het wordt minder gericht, waardoor burgers er ten opzichte van de huidige situatie op achteruit gaan of de totale kosten voor de overheid fors toenemen.

⁷ Zie <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2023/09/28/een-zeker-bestaan-naar-een-toekomstbestendig-stelsel-van-het-sociaal-minimum-rapport-ii>.

⁸ Eigen berekeningen van het Ministerie van SZW op basis van het microsimulatiemodel Mimosi (zie MIMOSI: Microsimulatiemodel voor belastingen, sociale zekerheid, loonkosten en koopkracht | CPB.nl).

⁹ In de groep alleenverdieners met kinderen zitten geen huishoudens met een bijstandsuitkering, omdat een paar in de bijstand als tweeverdiener wordt ingedeeld: beide paarleden ontvangen de helft van de totale bijstandsuitkering.

Vraag 6 en 7

Was u reeds bekend met de door de auteurs gesignaleerde drie effecten (toeslagen/kortingen, sociale huurgrens, en inkomensafhankelijke studiefinanciering) die tot situaties van armoede voor middeninkomens voor werkenden of mensen met een uitkering kunnen leiden? Indien u hiermee bekend was, waarom heeft dit niet eerder tot flankerende maatregelen geleid? Ziet u, in samenwerking met de demissionaire kabinetsleden op de betreffende beleidsterreinen, oplossingen om deze onrechtvaardige situaties te repareren?

Antwoord 6 en 7

De in het artikel gepresenteerde voorbeelden zijn zonder meer onwenselijk. Het loont voor deze huishoudens niet of nauwelijks om te werken waardoor ze mogelijk minder werken dan ze zouden willen. Het algemene beeld dat de lastendruk voor alleenverdieners relatief hoog is, is bekend, maar niet op te lossen zonder dat dit ten koste gaat van andere beleidsdoelen. Hetzelfde geldt voor de extremen in de marginale druk: deze zijn bekend, maar ook niet eenvoudig oplosbaar.

Eerder is door onder meer CPB¹⁰ en commissie Draagkracht¹¹ geconstateerd dat alleenverdieners relatief weinig overhouden van hun bruto inkomen. Dit komt doordat er verschillende belastingmaatregelen zijn getroffen om de arbeidsparticipatie van de niet-werkende partner te bevorderen, zoals het afschaffen van de uitbetaling van de algemene heffingskorting aan de minstverdienende partner (ook wel bekend als de overdraagbaarheid van de algemene heffingskorting).

Het stimuleren van de arbeidsparticipatie is onverminderd relevant. Tegelijkertijd ziet het kabinet dat dit leidt tot een hoge lastendruk voor alleenverdieners.

De alleenverdieners uit het artikel houden als alleen naar toeslagen en niet naar huur en de bijdrage studiefinanciering gekeken wordt meer over dan een paar in de bijstand. Er is echter ook een groep alleenverdieners die alleen door de afbouw van toeslagen minder overhoudt dan een vergelijkbaar huishouden in de bijstand. Het gaat om paren bij wie de loongerelateerde uitkering¹² (zoals WIA of WW) van één van beide partners (nagenoeg) het enige inkomen vormt. Het gaat om een groep van ongeveer 6500 huishoudens. Door samenloop van regelingen en ondanks een netto-inkomen rond het sociaal minimum, ontvangen zij toch minder toeslag dan een vergelijkbaar paar met een bijstandsuitkering. Het kabinet heeft de afgelopen maanden hard gewerkt aan oplossingsrichtingen voor deze groep. Op Prinsjesdag is uw Kamer geïnformeerd over een tijdelijke overbruggingsmaatregel voor 2024–2027 die door gemeenten wordt uitgevoerd. Het kabinet committeert zich aan een structurele oplossing via de fiscaliteit. Hiertoe wordt een gerichte herinvoering van de uitbetaling van de AHK voor de betreffende doelgroep uitgewerkt, waarbij eenvoudig voor de doelgroep een belangrijke factor is in de uiteindelijke vormgeving. De uitvoeringsgevolgen worden in kaart gebracht om invoering per 2028 mogelijk te maken¹³.

Naast de specifieke alleenverdienersproblematiek zijn ook de extremen in de marginale druk bekend. Zoals in het antwoord op vraag 2 aangegeven heeft het kabinet mogelijke oplossingen hiervoor onderzocht¹⁴, maar is dit een complex vraagstuk, waarvoor geen eenvoudige oplossingen zijn.

Vraag 8

Bent u bereid nader te onderzoeken of er nog meer situaties zijn waarin de samenloop van regelingen tot een extreme marginale druk kan leiden?

¹⁰ «Eenverdieners onder druk», CPB, februari 2018.

¹¹ Rapport Commissie Draagkracht I Kamerstuk I Rijksoverheid.nl.

¹² Ook wel bekend als loondervingsuitkering. Het kan bijvoorbeeld gaan om uitkeringen op grond van de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA), Ziektewet (ZW), Werkloosheidswet (WW) en de Wet inkomensvoorziening oudere werklozen (IOW).

¹³ Kamerbrief – Alleenverdienende huishoudens voortgang aanpak bij samenloop van regeling I Kamerstuk I Rijksoverheid.nl.

¹⁴ Zie de Kamerbrief «Aanvullende maatregelen aanpak arbeidsmarktcrapte» van 3 februari 2023 (<https://open.overheid.nl/documenten/ronl-8a4474fc8a196acd493d5912dfdbf3c8454f99e9/pdf>).

Antwoord 8

Het kabinet hecht sterk aan het voorkomen van extremen in marginale druk. De gevolgen van de samenloop van regelingen voor de marginale druk worden dan ook ieder jaar inzichtelijk gemaakt in hoofdstuk 5.2 van de begroting van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en ook in de bijlage bij het Belastingplan. Ook in de Kamerbrief over arbeidsmarkt-krapte¹⁵ uit februari van dit jaar is uitgebreid aandacht besteed aan de stapeling van marginale druk. Er is daarom geen aanleiding voor nader onderzoek.

Het Ministerie van SZW gebruikt dezelfde modellen als het CPB voor de berekeningen van de marginale druk. Voor werknemers in de achterliggende steekproef van ca 100.000 huishoudens wordt de marginale druk berekend als gevolg van de belastingen en de inkomensafhankelijke regelingen waarvoor zij in aanmerking komen. Deze berekeningen geven een goed inzicht in de gevolgen van de samenloop van regelingen. Uit deze berekeningen blijkt dat voor driekwart van de werknemers de totale marginale druk tussen 40 en 70% ligt (zie de Kamerbrief uit februari). De marginale druk berekeningen in de begroting en voor de bijlage bij het Belastingplan worden jaarlijks geüpdatet.

Vraag 9

Deelt u de mening dat er meer aandacht moet komen voor de effecten op marginale druk bij het invoeren van inkomensafhankelijke regelingen, ongeacht op welk beleidsterrein die worden ingevoerd?

Antwoord 9

Ik deel de mening dat aandacht voor marginale druk belangrijk blijft. Een te hoge marginale druk is niet wenselijk. Het kan leiden tot ongewenste gedragsreacties, bijvoorbeeld als mensen daardoor nauwelijks beloond worden als ze hun gewerkte uren uitbreiden en het sluit niet aan bij het rechtvaardigheidsgevoel van veel mensen. Voor een integrale weging van voorstellen is het daarom belangrijk dat voldoende informatie beschikbaar is over de effecten van voorstellen op de marginale druk. Naast marginale druk spelen vaak ook andere – soms tegengestelde – aspecten een rol, zoals inkomenseffecten en budgettaire effecten. Dat maakt de hoge marginale druk ook een complex probleem, waarvoor geen eenvoudige oplossingen zijn. De aandacht voor de marginale druk is blijvend groot- en terecht. Zowel bij de beleidsvoorbereiding als bij de parlementaire behandeling is naar mijn mening veel inzicht beschikbaar in de gevolgen van beleidsvoorstellen voor de marginale druk. Ook bij de Besluitvorming in augustus wordt de marginale druk in beeld gebracht. Bij Prinsjesdag worden figuren en tabellen van de marginale druk gepubliceerd in de begroting van SZW en in de bijlage bij het Belastingplan. Daarnaast heb ik uw Kamer in februari van dit jaar uitgebreid geïnformeerd over de hoogte en de verdeling van de marginale druk (zie ook vraag 2 en vraag 8). De conclusie daarin was dat er geen eenvoudige oplossingen zijn.

Vanuit de overkoepelende verantwoordelijkheid voor het inkomens- en arbeidsmarktbeleid zal de Minister van SZW altijd betrokken zijn bij het invoeren van inkomensafhankelijke regelingen, ongeacht op welk beleidsterrein. Dat betekent dat ook voor nieuwe inkomensafhankelijke regelingen de gevolgen voor de marginale druk in beeld gebracht worden.

Vraag 10 en 11

Bent u bereid binnen het (demissionaire) kabinet te pleiten voor het standaard opnemen van marginaledruktabellen wanneer nieuwe inkomensafhankelijke regelingen worden ingevoerd, om te voorkomen dat die leiden tot dergelijke extreme situaties?

Vindt u dat bij de invoering van inkomensafhankelijke regelingen experts uit de praktijk geconsulteerd zouden moeten worden die zicht hebben op de praktische effecten, onder andere op marginale druk? En indien ja, hoe zou dit in praktijk het best kunnen worden vormgegeven, bijvoorbeeld via een

¹⁵ Zie de Kamerbrief «Aanvullende maatregelen aanpak arbeidsmarkt-krapte» van 3 februari 2023 (<https://open.overheid.nl/documenten/ronl-8a4474fc8a196acd493d5912dfdbf3c8454f99e9/pdf>).

vaste commissie die de totale marginale druk controleert en hierover rapporteert?

Antwoord 10 en 11

Ik vind het belangrijk dat eventuele effecten op de marginale druk bij nieuwe voorstellen goed inzicht geven, bijvoorbeeld vanwege de mogelijke arbeidsmarkteffecten. Zoals blijkt uit de antwoorden op de vragen 2 en 8 beschikt het Ministerie van SZW over adequate hulpmiddelen om (de effecten op) de marginale druk te kwantificeren en te presenteren.

De beste manier om het gewenste inzicht te bieden verschilt per beleidsvoorstel. Indien behulpzaam kan dat door middel van tabellen. Als bepaalde effecten niet goed naar voren komen uit de modellen, kan het een goede optie zijn om de input van experts te vragen. Een verplichting van een bepaald hulpmiddel of een verdere standaardisering is in mijn ogen niet nodig. Zie ook het antwoord op vraag 9.

De in het artikel beschreven problematiek van een hoge lastendruk bij alleenverdieners en extremen in de marginale druk is bekend. Dit kan ertoe leiden dat huishoudens minder werken dan ze zouden willen. Tegelijkertijd zijn deze problemen ook complex en niet eenvoudig oplosbaar. Om werken lonender te maken moet het stelsel in samenhang bekeken worden. Daarbij zijn aanpassingen in fiscaliteit, toeslagen en minimumloon nodig die in samenhang bekeken worden. Het kabinet heeft hierin eerste stappen gezet zoals een verhoging van het minimumloon en overgang op een minimum uurloon. Ook heeft het kabinet stappen gezet om de ambitie om de toeslagen af te schaffen dichterbij te brengen. In dit kader loopt er ook onderzoek rond toeslagen, «Toekomst toeslagenstelsel»¹⁶, en is een analyse van fiscale regelingen gemaakt.¹⁷ De structurele hervorming die nodig is, kan dit kabinet niet meer inzetten, maar deze voorbereidingen stellen een toekomstig kabinet in staat vervolgstappen te zetten.

¹⁶ Kamerbrief Tussenrapportage Toekomst toeslagenstelsel | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl.

¹⁷ Ambtelijk rapport Aanpak Fiscale Regelingen | Rapport | Rijksoverheid.nl.